

[H. C. Toft.]

endnu forestod visse undersøgelser. Nu er der snart igen gået 3 år, og i denne folketingsssamling har vi vedtaget loven om færdisbygning af Hanstholm havn, hvilket vil gøre en broforbindelse endnu mere påkrævet end i dag.

Befolkningen spørger i dag utålmodigt, om der ikke snart kan forventes en afslutning på kommissionsarbejdet, idet egentlige bestræbelser for bygning af en bro ikke kan komme i gang, før en betænkning foreligger. Sidst har for ca. en måned siden repræsentanter for Morsø Husmandskreds, Morsø Landboforening, Arbejdernes Fællesorganisation i Nykøbing, Handelsstandsforeningen i Nykøbing Mors og repræsentanter for Industri- og Håndværkerforeningen i Nykøbing rettet en henvendelse til kommissionens formand med anmodning om, at kommissionsarbejdet må afsluttes så hurtigt som muligt, idet det er den første betingelse for, at planerne om en brobygning kan blive gennemført. Det er en opfattelse, der deles af mange i den del af landet; de vil gerne vide, om det kommissionsarbejde, der nu snart har stået på i 6 år, ikke hurtigt kan afsluttes.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): I anledning af det ærede medlems spørgsmål kan jeg svare, at kommissionen efter det for mig oplyste i det store og hele er færdig med at indsamle de faktiske oplysninger, der skal danne grundlaget for betænkningen. Imidlertid beror afgivelsen af betænkningen på en undersøgelse, der i øjeblikket på foranledning af Thyborønudvalget af 1957 foretages med henblik på at konstatere, hvorvidt et dæmningsanlæg med sluser over Sallingsund vil skabe mulighed for at holde Thyborønkanalen åben. Det er mig bekendt, at havnebygningslaboratoriet har udarbejdet en rapport vedrørende spørgsmålet, men denne har endnu ikke været genstand for drøftelse i Thyborønudvalget; en drøftelse vil antagelig finde sted i løbet af sommeren.

I Sallingsundudvalget har man ikke ment at burde afslutte arbejdet, før det er blevet helt afklaret, om man fra Thyborønudvalgets side må foretrække, at et dæmningsprojekt gennemføres, idet det ikke på forhånd kan afvises, at en sådan

løsning vil blive lige så billig som et broanlæg, hvortil kommer, at det er sandsynligt, at merudgifterne ved at føre jernbanen over en dæmning vil blive mindre end ved at føre den over en bro.

Endelig kan jeg oplyse, at vedtagelsen af Hanstholm havn projektet i nogen grad vil påvirke trafikbilledet i området, men at dette dog ikke vil forhindre, at kommissionen i tilfælde af, at dæmningsanlægget ingen interesse har, vil kunne afgive betænkning et halvt års tid efter, at spørgsmålet om anlæg af en dæmning har fundet sin afgørelse i Thyborønudvalget. Hvis man derimod kommer til det resultat i Thyborønudvalget, at dæmningen bør bygges, vil der antagelig gå noget længere tid, inden Sallingsundudvalget kan afgive betænkning, fordi der i så fald skal foretages en række undersøgelser, bl. a. af bundforholdene.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændringer af lov om ungdomsskoleundervisning m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5654, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp 1539).

Der var stillet 9 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Poul Hansen (Grenå): Der foreligger til tredje behandling i alt 9 ændringsforslag, som den højtærede undervisningsminister og hele udvalget er enige om. Jeg skal ganske kort anbefale disse ændringsforslag til vedtagelse.

Som det fremgår af tillægsbetænkningen, har udvalget på ny overvejet spørgsmålet om Dansk Aften- og Ungdomsskoleforenings ønske om at blive repræsenteret i amtsungdomsnævne. Da lærerne i deres egenskab af aftenskoleledere og ungdomsskoleledere sikkert vil få en meget fyldig

[Poul Hansen (Grenå).]

repræsentation både i aftenskoleudvalget og i ungdomsskoleudvalget, der vælger i alt 4 repræsentanter til amtsungdomsnævnet, mener hele udvalget, at alt skulle være i den skønneste orden.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslagene nr. 1-9
vedtoges uden afstemning.

Lovforslaget som helhed sættes derefter til forhandling.

Poul Hansen (Grenå): Jeg skal på mit partis vegne blot anbefale lovforslaget til endelig vedtagelse.

Justesen: Ved anden behandling gennemgik vi både undervisningsministerens og vort lovforslag og drøftede de da foreliggende ændringsforslag; og jeg skal derfor ikke ved denne lejlighed give anledning til en gentagelse af den debat. Vi beklager naturligvis, at der ikke har været mulighed for at opnå tilslutning til vore synspunkter; hverken i udvalget eller i tinget ved afstemningerne.

Regeringspartierne vender sig mod vort forslag om en beskeden ydelse fra de voksne deltagere for det, de modtager i aftensskolen, men der indføres dog nu et indmeldelsesgebyr, og den højtærede undervisningsminister har jo meddelt, at der skal ned sættes en kommission, som bl. a. skal undersøge betalingsspørgsmålet. Man kan vel deraf udlede, at undervisningsministeren ikke ønsker at tage afstand fra vore synspunkter, men ønsker at dække sig bag løftet om en kommissionsundersøgelse.

Desuden er der spørgsmålet om den udvidede adgang til lokaletilskud, som jo vil udvikle sig på en sådan måde, at det vil blive en form for direkte tilskud til foreningerne, og også dette er medvirkende til, at

vi ikke kan give dette lovforslag vor tilslutning.

Vi beklager, at regeringspartierne ikke har vist en smule imødekommethed over for vore synspunkter, så at man har kunnet opnå en enstemmig tilslutning til en ungdomsskolelov, der efter min mening indeholder værdifulde nyskabelser. Men efter afvisningen af alle vore ændringsforslag, og efter at tinget har nægtet vort lovforslag overgang til tredje behandling, kan man ikke forvente vor tilslutning til det foreliggende lovforslag. Vi vil afholde os fra at stemme.

Ninn-Hansen: Det ærede medlem hr. Helge Larsen fremsatte ved anden behandling nogle bemærkninger om det for ham uforståelige i, at oppositionen opretholdt sit oprindelige lovforslag, samtidig med at vi var medforslagsstillere til ændringsforslagene til den højtærede undervisningsministers lovforslag. Jeg mente ikke dengang, der var nogen grund til at besvare disse bemærkninger; der ville jo, regnede vi med, blive al mulig lejlighed til ved den udvalgsdrøftelse, som vi mente der ville blive efter anden behandling af vort lovforslag, at besvare det ærede medlems bemærkninger og også alle muligheder for at foretage de korrektioner, der var en naturlig følge af afstemningen ved anden behandling. Vi mente dengang, at vort lovforslag ville få normal behandling, altså de tre behandlinger, som grundloven anviser, og vi var på det tidspunkt ikke bekendt med, at det ærede medlem hr. K. B. Andersen ville begære afstemning over vort lovforslags overgang til tredje behandling; men da overgangen blev nægtet, havde vi jo ingen mulighed for at fremsætte bemærkninger.

Jeg beklager, at oppositionens lovforslag er blevet afvist på denne måde; det har ikke været vort indtryk, at der var basis for en så afvisende holdning. Den højtærede undervisningsminister har jo foreslået, at der nedsættes et udvalg til at behandle sagen videre, og retsforbundets ordfører

[Ninn-Hansen.]

lagde ved anden behandling tusinder af mile mellem sig og udtrykket „gratis undervisning“. Det kunne tyde på, hvad vi også har haft indtryk af under den meget saglige forhandling i udvalget, at der er ved at brede sig en forståelse for vore synspunkter, for vort ønske om, at undervisningen ikke skal være gratis, og for den besparelse på godt 4 mill. kr. årlig, vi har stillet forslag om. Men når regeringen fastholder, at undervisningen skal være gratis, og ikke har villet føre diskussionen til ende om vort lovforslag, mener vi ikke at kunne tage noget medansvar for loven. Vi håber at få lejlighed til senere at opnå et sådant medansvar, når vi får gennemført de forbedringer, som man forhåbentlig efterhånden vil nå frem til at forstå betydningen af hos i hvert fald nogle af regeringspartierne. Vi ønsker nemlig gerne at få en lovgivning på dette område, som vi kan tage et medansvar for. Fritidsundervisningen har stor betydning for den ungdom, der søger dygtiggørelse, og for hele uddannelsesniveaet, og i aftenskolen har man, ikke mindst gennem de private oplysningsforbunds fortræffelige virksomhed, forstået at hævde det kulturelle niveau.

Helge Larsen: Da vi nu står ved afslutningen af et omfattende arbejde med denne lovgivning, vil jeg gerne takke mine kolleger i udvalget for det arbejde, vi har haft sammen.

Det ærede medlem hr. Justesen mente, at regeringspartierne ikke havde vist megen imødekommelse over for oppositionen. Jeg kan ikke være enig med det ærede medlem i denne betragtning. Vi har på mange, mange områder — bl. a. hvad angår amts-ungdomsnævnenes sammensætning, og på en lang række andre punkter — kunnet forhandle os frem til enighed og har opnået resultater, som jeg tror alle i udvalget er enige om er væsentlige forbedringer.

Der var imidlertid, som det allerede er fremgået af debatten i dag, et område, hvor vi ikke kunne opnå enighed, nemlig vedrørende forslaget om betaling af 50 øre pr. undervisningstime af elever over 18 år. Mit parti ønskede, at undervisningen i ungdoms- og aftenskolen skulle være gratis, og det ønsker vi stadig væk.

Når nu det ærede medlem hr. Ninn-Han-

sen fremdrager forhandlingerne ved anden behandling, vil jeg gerne sige, at baggrunden var den, at venstre og de konservative havde fremsat et lovforslag til ændring af den gældende ungdomsskolelov af 1954; det blev fremsat, før den højtærede undervisningsminister fremsatte sit lovforslag. Begge lovforslag blev sendt til behandling i et udvalg, og under udvalgsforhandlingen opnåedes der mellem oppositionens repræsentanter og regeringspartierne repræsentanter enighed om et af punkterne i oppositionens oprindelige forslag, nemlig om retten til at give et tilskud på 50 pct. til minimumslønningerne.

Hvad det andet punkt i oppositionens forslag angår, indførelsen af en 50 øres afgift pr. undervisningstime, blev der i udvalget stillet ændringsforslag derom til ministerens lovforslag. Jeg sagde ved anden behandling — og det er stadig væk min opfattelse — at dermed havde venstre og de konservative selv udtømt indholdet af deres oprindelig fremsatte lovforslag; det var baggrunden for, at jeg fandt, det havde været rimeligt at trække det tilbage. Det ønskede oppositionen ikke at gøre. Afstemningen ved anden behandling er naturligvis en afstemning, hvis formalitet kan diskuteres, men realiteten var, at der ikke var noget tilbage af oppositionens lovforslag. Jeg vil gerne for mit vedkommende føje til, at der ikke var noget ønske om, må jeg bruge udtrykket: at fornærme oppositionen med denne afstemning. Det var for os, for mig, en realitet, at dens lovforslag var udtømt.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale, at man stemmer for ministerens lovforslag, som det nu foreligger efter afstemningen ved anden behandling, og jeg gør det, idet jeg udtrykker ønsket om, at man fra alle sider vil bidrage til, at de væsentlige forbedringer for ungdomsskolen og aftenskolen, som indeholdes i dette lovforslag, må blive udnyttet til gavn for de unge og ikke mindst til gavn for de mange ældre, som gennem aftenskolen får suppleret en undervisning, som de ikke har fået i tilstrækkeligt omfang i deres yngre dage.

Petra Petersen: Kommunisterne vil stemme for lovforslaget. Vi anerkender gerne, at det indeholder mange forbedringer, men

[Petra Petersen.]

Jeg vil ikke undlade at sige, at lovforslaget ikke blev, som vi havde ventet. Trods al velvilje og al snak om gratis undervisning vil der nu reelt blive tale om en betaling for deltagelse i aftenskoleundervisningen. Dertil kommer, at det udvalg, som ministeren har lovet at nedsætte til yderligere gennemdrøftelse af spørgsmålet om betaling i aftenskolen, vel også kan komme til sådant resultat, at det betyder en videreførelse af og en udvidelse af det skete brud på princippet om gratis undervisning. Kommunerne beklager, og det gjorde vi også ved anden behandling, at udvalget og ministeren her har bøjet sig for oppositionen, på trods af at oppositionen ikke vil stemme for lovforslaget.

Den samme beklagelse, vi har udtrykt over for reglerne om aftenskoleundervisningen, gælder også vedrørende ungdomsskoleundervisningen. Den er heller ikke blevet det, som kommunisterne og mange med os havde ventet. Den dagskole, man havde set hen til i ungdomsundervisningen, er ikke blevet som ventet. De unges ubetingede ret til deltagelse i ungdomsskolen, altså dagskolen, er efter vor mening noget problematisk. Ved her i dag at vedtage det foreliggende lovforslag gennemfører vi en særlovgivning for landbefolkningen, også ganske givet efter krav fra oppositionen eller i hvert fald de folk, som oppositionen her i salen repræsenterer.

Vi mener, det er forkert. Ungdoms- og aftenskoleloven med hele dens store betydning vil aldrig nogensinde komme til at erstatte børneskolens obligatoriske 8. og 9. klasse. Der er mange — det kender vi fra skoledebatterne i tinget — der taler om befolkningens ubetingede ret til frivillig undervisning og derfor ikke mener, at man kan forlænge den obligatoriske børneundervisning, men her vil jeg minde om, at tinget for kort tid siden mod kommunisternes stemmer vedtog en lov, der tvinger unge arbejdsledige i arbejdslejr, idet understøttelsen tages fra dem, såfremt de nægter at tage i sådanne lejre. Jeg vil gerne sige det her på den måde, at når børnene efter det 14. år ikke længere har undervisningspligt i skolen, og det er de unge, som går ud af 7., undertiden 6. klasse, som er den billige arbejdskraft, bliver de i alderen 14-18

år benyttet som billig arbejdskraft, og når de så efter det 18. år skal til at have fuld løn, men man ikke vil skaffe dem arbejde, eller man på grund af deres manglende uddannelse ikke er i stand til at skaffe dem arbejde, kan man altså nu tvinge dem i arbejdslejr. Jeg har gerne villet nævne dette, fordi jeg synes, spørgsmålet har nær tilknytning til den lovgivning, vi her behandler.

Carsten Raft: Det fremgik af mine bemærkninger ved anden behandling, at jeg er imod forslaget om en særlig ydelse for aftenskoletimerne, og da forkastelsen af dette forslag er grunden til, at mit parti ikke vil stemme for lovforslaget, er det naturligt, at jeg ikke følger mit parti i så henseende, men stemmer for det foreliggende lovforslag.

Jeg gør opmærksom på, for at der ikke skal komme nogen mytedannelse, at det er det eneste punkt i VK-planen, jeg er imod, og det skyldes noget, at jeg, inden VK-planen fremkom, havde taget mit standpunkt og holder fast ved det.

Endelig må jeg også have lov til at sige, at selv om jeg egentlig havde været for oppositionens forslag, ville jeg alligevel stemme for det foreliggende lovforslag. Jeg betragter aftenskolen som den største kulturelle terrænvinning, der har fundet sted i en menneskealder. Dette, at højskolen er rykket ind på stenbroen, er sådan et eventyr, at jeg ikke vil stå passiv, når der gennemføres en god revision af denne lov. Jeg stemmer derfor for lovforslaget.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Jeg havde meget gerne set, at der havde været enighed om denne ungdomsskolelov, som der tidligere har været, og når jeg har givet tilsagn om nedsættelse af et udvalg og er gået med til visse ændringer, som er foreslået af oppositionen, var det, fordi jeg håbede, vi derigennem kunne komme hinanden så nær, at loven kunne vedtages med alle partiers stemmer.

Jeg beder også om, at man ikke nu på et formelt grundlag tager standpunkt imod ungdomsskoleloven. At afstemningen måske burde være foregået på en anden måde ved anden behandling kan jeg ikke se er et argument, som bør føres ind i denne dis-

[Undervisningsministeren.]

kussion. Det var ikke tanken at afskære fra en saglig drøftelse af det lovforslag, som de to partier har fremsat, men denne saglige drøftelse måtte jeg mene — og det tror jeg at alle, der har fulgt udvalgsarbejdet, er enige i — var iørt meget grundigt i udvalget paragraf for paragraf, og der er vist ikke noget område tilbage i lovforslaget, som ikke har været diskuteret. Lad altså disse formelle ting fare; de er for små til at være afgørende. Er der begået en formel fejl, kan vi beklage den; det er ikke det afgørende.

Det afgørende er det princip, som deler os, princippet: skal undervisningen være gratis, eller skal den ikke. Vi har nu indført et fast indskrivningsgebyr; vi har foreslået en ændring med hensyn til, hvad de penge kan anvendes til. De kan gå til skoleformål og ikke til andet. Vi har også på dette område vist hensyn til de synspunkter, de to partier har fremført. Men at denne skole ikke gratis skulle stå åben for alle, er jeg uenig i, og det er jo et nyt princip. Jeg må gøre opmærksom på, at det er ikke noget, flertalspartierne eller jeg har fundet på, at undervisningen skal være gratis. Det er et hævdvundet princip, der indtil denne dag har været støttet af de to partier. Der er derfor grund til at sige, at det er lidt hovedkulds at møde frem med et sådant forslag og benytte det som grund til at gå imod en lovgivning, man ellers er enig om. Det må da være rimeligt, at man, før man går over til nye principper på dette område, drøfter tingene med de mennesker, der står ude i det praktiske arbejde; og de, der står ude i skolearbejdet — også de to partiers politiske meningsfæller — vil ikke give de herrer medhold, som her argumenterer for, at der skal betales for hver time, eleverne deltager i undervisningen.

Derfor synes jeg, det er noget hovedkulds at komme og sige til os: det princip, vi hidtil har fulgt, forlader vi nu, til trods for at vore medarbejdere, der står ude i arbejdet, er imod det, og nu forlanger vi, at I andre også hovedkulds skal gå over til et andet synspunkt. Det kan man ikke med nogen saglig begrundelse forlange. Det var også grunden til, at jeg under anden behandling henstillede til de to partier at trække deres lovforslag tilbage.

Der er jo ingen mulighed for nu at komme tingene nærmere. Jeg har givet tilsagn om nedsættelse af et udvalg, men jeg har ikke givet noget tilsagn om at ændre min opfattelse med hensyn til den gratis undervisning. Jeg mener, at vi har haft grund til at være stolte af og til at glæde os over, at den frivillige tilslutning til denne undervisning, der står som et tilbud til befolkningen, bliver udnyttet i så stor udstrækning, som den bliver. Det skulle vi i fællesskab glæde os over, og den linje mener jeg ikke vi skal bryde. Der kan være mange andre ting, som det udvalg, der skal nedsættes, skal drøfte i forbindelse med aftenskolen, men selve princippet mener jeg vi bør fastholde.

Jeg tilråder, at man stemmer for det lovforslag, der nu foreligger.

Ninn-Hansen: Jeg ser ikke noget formål med, at vi ved afslutningen af behandlingen af lovforslaget kommer hinanden fjernere end nødvendigt.

Den højtærede undervisningsminister gav udtryk for, at vi tager standpunkt imod loven, men det er jo ikke rigtigt. Vi kan ikke tage medansvaret for den i den udformning, den har fået, fordi man har taget standpunkt imod os på et afgørende punkt; men værdien af den undervisning, der finder sted på grundlag af denne lov, har vi fremhævet lige så stærkt, som den højtærede undervisningsminister har gjort det. Vi har ønsket en fornuftig ordning af disse skolers økonomi, og når den højtærede undervisningsminister ville tilstræbe enighed om loven, forstår jeg ikke, at det skulle understreges i den, at undervisningen skulle være gratis.

Det ærede medlem hr. Helge Larsen gjorde en bemærkning om, at der jo ikke var noget tilbage af vort lovforslag. Jo, det mener jeg dog. Efter den afstemning, der fandt sted ved anden behandling, var der en forskel, økonomisk gjort op til godt 4 mill. kr., som vi ønskede i besparelser i statens udgifter på dette område. Det er dog også en realitet. Vi havde gerne forhandlet om denne realitet, og det ærede medlem kan ikke undre sig over, at oppositionen ønsker sine lovforslag behandlet gennem 3 behandlinger. Når man tænker på, hvilke krav regeringen stiller til oppositionen, når det drejer sig om ud-

[Ninn-Hansen.]

valgsarbejde vedrørende regeringens lovforslag, når man tænker på det pres, der i denne forbindelse lægges på os, er det vel ikke noget urimeligt forlangende, at vi ønsker de normale tre behandlinger og ikke ønsker at få lovforslaget afvist allerede ved anden behandling. Jeg synes, at det ærede medlem på samme måde som den højtærede undervisningsminister skulle have understreget, at hvis der var sket en fejl, var det ikke noget, man havde tilsigtet.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): På dette tidspunkt er det formentlig formålsløst at fortsætte diskussionen med udsigt til at opnå et resultat; men jeg kan ikke forstå, at det ærede medlem hr. Ninn-Hansen er overrasket over, at jeg fremsatte et lovforslag, der bygger på et princip, som vi alle sammen indtil denne dag har været enige om, nemlig gratis undervisning — et princip, der har tilslutning fra alle dem, som står i det praktiske arbejde, også det ærede medlems partifæller. Det kan det ærede medlem ikke være overrasket over — og der er ingen synspunkter fremført i denne diskussion, som giver anledning til en ændring af dette standpunkt.

Poul Hansen (Grenå): Jeg må sige, at det er med undren og i og for sig også med beklagelse, at vi har erfaret, at venstre og de konservative ikke vil stemme for lovforslaget her ved tredje behandling, for de to partier har jo ikke været uden indflydelse på den udformning, det har fået i udvalget, paragraf for paragraf, og ikke mindst har begge partiers repræsentanter i udvalget med iver og interesse deltaget i drøftelserne om ungdomsskolen. Nu forstår jeg, at det er spørgsmålet om betalingen i aftenskolen, der er bestemmende for den passive holdning, oppositionen ønsker at indtage ved afstemningen i dag. Derved opstår den paradoksale situation, at partiet venstre afholder sig fra at stemme, når en lov om frivillig ungdomsskole skal vedtages, medens socialdemokratiet, der principielt hellere havde set den obligatoriske undervisning gennemført, nu sammen med de andre partier gennemfører loven. Vi gør det med glæde og uden tøven, fordi vi hellere end at lade en stærk tiltrængt ud-

videt ungdomsundervisning i stikken, giver den frivillige undervisning en virkelig mulighed oven i købet uden nogen form for afkortning, der kan tilskrives os. Partiet venstre bør ved denne lejlighed mindes om, at partiet her af hensyn til en demonstration vender sig imod sine egne skoletanker. Det forekommer jo alligevel tvivlsomt, om den famøse 50-øre virkelig kan være så betydningsfuld, at den kan bære dette.

Helge Larsen: Det ærede medlem hr. Ninn-Hansen udtrykte ønsket om, at vi ikke her ved tredje behandling skulle komme længere fra hinanden end absolut nødvendigt. Jeg er ganske enig med det ærede medlem heri; jeg må blot fremføre et lille korrektiv til, hvad det ærede medlem nu sagde. Når der er en forskel, gjort op til 4 mill. kr., mellem regeringens og oppositionens opfattelse — jeg tror, tallet er lidt for højt; men den berømte 50-øre skulle altså blive til noget i den retning — så blev der jo ved anden behandling taget stilling til dette spørgsmål, idet venstre og det konservative folkeparti havde stillet ændringsforslag til ministerens lovforslag svarende til, hvad der stod i det lovforslag, man selv havde fremsat; derved var oppositionens eget oprindelige forslag blevet udhulet.

Justesen: Når den højtærede undervisningsminister taler om en formel fejl, må det være fristende at spørge: er der begået en fejl? Det ved vi ikke noget om; det faktiske forhold var, at vort lovforslag blev nægtet overgang til tredje behandling. Vi har ikke talt om fejl, hverken formelle eller andre.

Den højtærede undervisningsminister fortsætter med at sige, at det er en hævdunden praksis, at denne undervisning er gratis, og så kan vi ikke hovedkulds komme med et lovforslag, hvor man går ind for betaling. Ja men det kan dog ikke være noget nyt for den højtærede undervisningsminister, at vi har det standpunkt. Vi har givet udtryk for det samme tidligere, vi har gjort det både nu og ved fremsættelsen i efteråret; vi er også gået ind for de samme tanker ved tidligere forhandlinger om ungdomsskolelovgivningen. Når vi ved første behandling kunne høre, at retsforbundet gav

[Justesen.]

udtryk for tilslutning til vore tanker — ja, man gik endda videre, idet man sagde, at det var retsforbundets gamle idé, vi her tog op og fremførte — er der vel ikke noget at sige til, at vi har holdt fast ved vort forslag og er gået ud fra som nogenlunde sandsynligt, at vi kunne få det gennemført. Vi regnede ikke med, at der skulle ske denne voldsomme ændring i retsforbundets stilling mellem første og anden behandling.

Jeg vil gerne have lov til at sige, at ingen beklager mere end vi, at arbejdet i udvalget er blevet gennemført og afsluttet på en sådan måde, at vi ikke kan medvirke til vedtagelsen af denne ungdomsskolelovgivning.

Jeg synes ikke, det er rigtigt af det ærede medlem hr. Poul Hansen (Grenå) på dette tidspunkt at drage spørgsmålet om det 8. og 9. skoleår ind i denne debat. Det har vi diskuteret tidligere, og vi har fremhævet, at det obligatoriske 8. og 9. skoleår skal ses i relation til de tilbud af forskellig art, der står til ungdommens rådighed, og ikke specielt i relation til den lovgivning, vi her drøfter.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg vil gøre det ærede medlem hr. Helge Larsen, der sagde, at betalingsspørgsmålet var afgjort efter anden behandling, opmærksom på, at det er dog en realitet, at der normalt skal være forhandlinger i udvalgene også efter anden behandling, og i henhold til det, som det ærede medlem hr. Gøting fremførte ved anden behandling, fik man en meget stærk fornemmelse af, at der kunne opnås en del gennem sådanne forhandlinger. Det ærede medlem sagde dengang — sp. 5674 —:

„Jeg har intet som helst imod, at man kalder undervisningen gratis og dog betaler. Det er kendsgerningerne og ikke så meget ordene, man hyller dem ind i, der tæller. Selvfølgelig, kan jeg vel næsten sige, er de 5 kr. et for lille beløb, og her kunne det ærede medlem hr. Justesen have sat ind.“

Når man således fik at vide af en af regeringspartiernes ordførere, at han ønskede at forhandle om forhøjelse af indskrivningsgebyret, og han ikke ønskede, at undervis-

ningen skulle være gratis, så mente vi, at der var en forhandlingsmulighed efter anden behandling.

Vi har også ønsket en forhandling om et højere indskrivningsgebyr, men er blevet afvist i udvalget. (*Horn:* Det passer ikke!). Må jeg i anledning af afbrydelsen sige, at vi har direkte forespurgt i udvalget, om udvalget ville forhandle om et højere indskrivningsgebyr. Fra regeringspartiernes side blev der sagt, at det ønskede man ikke at forhandle om.

Undervisningsministeren (Jørgen Jørgensen): Formålet med at få et lovforslag som det, de to partier havde fremsat, til yderligere behandling i udvalget, var formentlig, at man skulle drøfte de ting, dette forslag indeholdt. De har været drøftet i udvalget i masser af møder og er formentlig drøftet igen i det samme udvalg nu mellem anden og tredje behandling. Derfor synes jeg, at vi nu skulle lade disse formelle ting ude af betragtning, når vi skal tage stilling til selve loven.

Denne ungdomslov indeholder så store og betydningsfulde fremskridt, at jeg synes, at alle her i salen godt kan være tjent med at tage ansvaret derfor. Det principspørgsmål, der deler, er alt taget i betragtning noget ganske nyt. Jeg hørte med stor interesse, hvad det ærede medlem hr. Carsten Raft sagde. Det ærede medlem var medlem af den ungdomsskolekommission, som i sin tid behandlede grundlaget for den nugældende ungdomsskolelov. Der var ikke nogen, der på det tidspunkt rejste eller tænkte på at rejse kravet om, at undervisningen ikke skulle være gratis.

Jeg er enig i, at vi ikke skal uddybe modsætningerne ved denne lejlighed, men hvis ikke de to partier kan give tilslutning til lovforslaget ved dets endelige vedtagelse, hvad jeg vil beklage, håber jeg i hvert fald, at man, når loven skal føres ud i livet, da kan være enig om at få det mest og det bedst mulige ud af den frivillige undervisning, som denne lov åbner så rige muligheder for.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg er ganske klar over, at det ærede medlem hr. Gøting ikke kan

[Ninn-Hansen.]

være til stede i dag, men jeg synes da, det har interesse at få at vide, om retsforbundet har en lignende opfattelse, som den, det ærede medlem hr. Helge Larsen giver udtryk for, når han siger, at man nu er færdig med at forhandle om spørgsmålet om betaling. Deler retsforbundet ikke den opfattelse, det ærede medlem hr. Gøting gav udtryk for ved anden behandling, at man gerne så et større indskrivningsgebyr, gerne ønskede at forhandle derom, eller mener retsforbundet nu, at den sag er afgjort, således som socialdemokratiet og det radikale venstre har ønsket det?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 86 stemmer; 64 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5799).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5799).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagene sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslag til lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen
vedtoges enstemmigt med 151 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler
vedtoges enstemmigt med 151 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til byggelov for købstæderne og landet.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5861, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1545).

Der var stillet 12 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om brandvæsenet i købstæderne og på landet.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5861, udvalgets tillægsbetænkning i tillæg B. sp. 1545).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene til forslag til byggelov for købstæderne og landet sættes først til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Ændringsforslagene nr. 1-12
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagene som helhed sættes derefter til forhandling.